Quum scapà de iobagíe,
S'ájunse la slobozie.
Prin *Leopold* áldoilea,
Quáre nu de mult domnea,
Quât bine noi nám ávut
Al Ardealului tiênut?
Dára Tiérrá Ungurésca
Au náre se provetésca?
Io Oprea ácestéa zic
Che ânche mài iást' un spic
Din Sementiá Imperatésca
(*Domnul* de sus sel traésca!)
Quârele áre granunti,
Quárii poruncesc sîn munti,
Grauntiul cel dintâu iáste
Frânjisc ce obladuiáste
Cárl Hárçul povatiuéste,
Iosef in Budá domnéste
Sînt si álte granuncéle
Dár che 'n minte nám ulcele
Toâte ále pomeni,
Nume voiu învrednicì.
Ci voiu lua Fluerul,
Iá, Bucure! Cimpoiul,
Zi, Bucure! dupa mine,
Ch' ásá tie se cuvine.

Amendoi

Iosefe! Fiu Ginere
De Imperáti, mult thinere!
Se traesti, se îmbatrânesti,
Pre noi sene stapânesti,
Pre *Fratel* Tau sel iubesti,
Tiérrá seo ocârmuesti,
Se fii véste în Lumea toata,
Prequum *Unchiul* Tau odáta
Dupa multe caruntétie
Impodobit cu bunétie
Sete faci o Stea frumoasa
Lumii toate vederoasa.

G. S. d. E.

Bitay Á.

Contribuţii la viaţa lui Nicolae Milescu Spătarul.

Laurentius Rinhuber din satul Luka (lângă Altenburg în Meissen) a jucat, între anii 1666—1685, un rol interesant în Europa apuseană şi răsăriteană. Data naşterii şi morţii sale nu se cunoaşte, numai epoca vieţii lui dintre cele două puncte de timp arătate. În aceşti 20 de ani a început să studieze medicina la Leipzig (fără să o termine); alăturându-se în 1667 doctorului Blumentrost, care a fost chemat de ţarul Alexei Mihailovici ca medic de curte, petrece 4 ani la Moscova, trăgând asupra sa, ca regisorul unei reprezentaţii teatrale, şi atenţiunea ţarului. Pe la 1673, arată ţarului într'o audienţă (făcând pe însărcinatul ducelui Saxoniei, Ernst) însemnătatea relaţiilor comerciale cu China şi marele folos ce ar aduce o tovărăşie de arme cu Abisinia împreună cu statele apusene împotriva Turcilor. Aceste idei însă nu sânt ale lui, ci ale lui Hiob Ludolf (1624—1704), învăţatul geograf german şi cel dintâiu cunoscător temeinic al limbii etiopice, care pentru înfăptuirea acestei federaţii contra Turcilor a fost şi la Londra[1]. Ludolf a cunoscut pe Rinhuber, a core-

[1] V. despre acesta *Allgemeine Deutsche Biographie* XIX, pp. 394—5.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BDD-A14699 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:59:30

spondat cu el şi i-a inspirat ideile sale despre comerciul cu China şi cele despre o alianţă cu Abisinia. Intre acestea apare învăţatul pribeag român Spătarul Milescu, din a cărui viaţă ştim că a fost încredinţat, la 13 Iulie 1674, cu o ambasadă în China, al cărei scop principal a fost realizarea unor relaţii comerciale cu această împărăţie[1]. Pe Rinhuber şi pe Blumentrost, Milescu i-a putut cunoaşte încă din Germania şi nu-i cu neputinţă că chiar şi refacerea nasului său ciuntit li-o datoreşte acestora. Există, fără îndoială o legătură între propunerile lui Rinhuber (îndemnat de Ludolf) privitor la realizarea unor relaţii comerciale cu China (pe la 1673) şi trimiterea lui Milescu din partea ţarului cu acelaşi gând (1674). Iată deci expunerea pragmatică a ambasadei chineze a spătarului Milescu.

Cariera de mai departe a lui Rinhuber e numai puţin cunoscută şi pare a fi fost o adevărată carieră de aventurier. A pribegit în Germania, s'a abătut şi pe la Viena şi Londra. A încercat să-şi câştige şi graţiile papei Inocenţie al XI-lea, prefăcându-se catolic zelos şi luându-şi locuinţa la Roma, însă fără rezultate trainice[2].

Bitay Á.

Câteva observări la pp. 550—560.

Dl Gh. Kristóf în amănunţitul său studiu arată că Balassa în cursul celor 20 de luni cât a stat ca prisonier în Ardeal a învăţat şi româneşte. Eu, bazându-mă pe cele de mai jos, sân aplicat să cred că Balassa trebue să fi ştiut ceva româneşte şi mai înainte.

Familia lui a fost proprietară şi în Ardeal şi anume în jurul Teiuşului. Aşa d. p. bunicul său Francisc († 1526) în 1515 e atestat ca proprietarul unui domeniu întins în Alba de

[1] V. bibliografia chestiunii la G. Pascu, *Istoriea Literaturii Române din secolul XVII*, Iaşi 1922, p. 85. La pagina următoare în loc de Gh. Duca este de pus Gh. Ghica; la p. 87 în loc de Radu Tomşa citeşte Radu Leon. Aceeaşi pagină ne oferă anahronismul: „telegrafiază". V. şi Iorga: *Războiul din extremul Orient, China, Japonia, Rusia Asiatică*, Bucureşti, Socec, 1904.

[2] Brückner, *Beiträge zur Kulturgeschichte Russlands im XVII. Jahrhundert*, Leipzig 1887, pp. 213—278, zugrăveşte cu cuvinte exagerate personalitatea lui Rinhuber. Cu mult mai real e Pierling: *Saxe et Moscou. Un médicin diplomat L. Rinhuber de Reinufer*, Paris 1893. V. şi critica acestor studii de L. Stieda, *Allgemeine Deutsche Biographie* LIII, pp. 399—403.

BDD-A14699 © 1922-1923 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:59:30